

Sumari

La primera feina	18	Nadal a Bel-Orme	74
Francesc Domingo	20	Sant Feliu	76
Artigas tria la ceràmica	22	La Conca	78
Pablo Gargallo	24	La setmana d'Altamira	80
Francesc d'Assís Galí	26	El Racó	82
Ricard Crespo i Josep Maria Gol	28	La colla	84
Tertúlies al cafè de La Rotonde	30	L'incendi	86
Col·laboració amb Raoul Dufy	32	L'escapada	88
Rafael Solanic	34	<i>Saint Artigas, priez pour nous</i>	90
Cap al restaurant	36	<i>El Mural del Sol</i>	92
Dufy i Artigas	38	<i>Els Murals del Sol i de la Lluna</i>	94
Passeig pel Bois de Boulogne	40	La Fondation Marguerite et Aimé Maeght	96
Paul Grimault	42	La sorpresa	98
Luis Buñuel	44	Descansant amb el seu fill	100
Nova York	46	Descansant amb la seva filla	102
El compromís	48	Josep Llorens Artigas	104
Vitry-sur-Seine	50	Exposició al Club Urbis	108
Visita al Sacré Cœur	52	Francesc Català-Roca	112
Preparant l'esmalt	54	Casament de la Mako i el Joanet	114
Albert Marquet	56	Foment de les Arts Decoratives	116
Marc Saint-Saëns	58	Cap d'Any a Gallifa	118
Arribada a Barcelona	60	Els Castaldo	120
Joan Cortès Vidal	62	Joan Prats	124
Els Peña	64	Nadal a Gallifa	126
Olga Sacharoff	66	Viatge a Suïssa	128
Els tallers	68	Manolo Hugué	130
Josep Amat	70	Retorn a Mallorca	134
Joan Miró	72		

Bon dia, Papitu!

Josep Casamartina i Parassols

La Mariette, amb el seu parlar afable, natural i planer, ens explica facècies de Josep Llorens Artigas i ho estructura amb el fil conductor de cinquanta-cinc fotografies on surt el seu pare, sempre amb alguna cosa al cap, un barret, una gorra o, fins i tot, uns estalvis enormes de vímet, com una corona de sant d'Olot. Palla, feltre, pèl de castor, llana, peluix de seda, punt de ganxet... conformen un repertori divertit, com si es tractés d'un espectacle de varietats en què l'actor principal entra i surt, canviant cada vegada d'imatge, com Fregoli, que tant delectava Brossa i Tàpies. No obstant això, el Papitu aquí no fa comèdia ni es transforma en altres personatges, per més que ell, ja de sempre, en fos dos: el Llorens i l'Artigas, com ens recorda la seva filla. I la tria de cada barret serveix per explicar una anècdota, una facècia, tal com diu el títol, una paraula poc freqüent que ve dels temps del primer Llorens Artigas, quan Carner i els noucentistes s'esmerçaven a emprar mots elegants i sibarites. Facècia, presa directament del llatí, significa fet gracios, acudit, comèdia... i de nou tornaríem a Fregoli o a Chaplin i els germans Marx. Però aquest no és un llibre d'humor, sinó de fina ironia i també de nostàlgia, com passa sovint quan ens referim amb afecte a moments del passat i a persones properes.

De gorres, barrets i mocadors del cap, gairebé tothom en portava fins ben entrada la meitat del segle XX i encara més tard, als anys seixanta. La gent es cobria el cap molt més que no pas ara, i el que feien servir per cobrir-se'l definia el seu estatus. Els barrets femenins podien arribar a ser delirants, i tant podien mostrar poder econòmic com gosadia, però, per contra, també humilitat o discreció. El repertori era inacabable, i els materials utilitzats, també. Per als homes, en canvi, era molt diferent, tot estava ben reglat i acotat, i ja des del segle XIX no es podia sortir de la norma si es volien evitar burles i maledicència. Gorres per als pobres —tot i que amb l'esport també

hi coquetejaven les classes altes, a la manera anglesa, com en el cas del *trilby*, que és un barret tou d'ala estreta—, boines per als avis, bombins per a professions liberals —com a barret de feina fins als anys trenta del segle XX, i també el *homburg*, una mena de bombí abonyegat i tou per la part de dalt, d'una gran prestància i de classes benestants—, copaltes per als milionaris, canotiers, de nou, per a la classe mitjana i, sobretot, per a l'estiu fins als anys trenta, i fedora, el barret tou d'ala ampla que van fer popular els gàngsters nord-americans, que era també per a la classe mitjana i de cada dia per a la classe alta. De tots, el fedora, a vegades conegut també com a Borsalino —tot i que aquest nom correspon a la cèlebre marca italiana que en fabricava—, seria el més difós i habitual fins, almenys, als anys cinquanta. Al fedora també se li pot afegir una variant de barret tou, més baixet i cilíndric, sense els abonyegats característics de l'altre, i amb tota la punteta de l'ala girada lleugerament cap amunt. Com el fedora, aquest tampoc té un nom català i se l'anomena *pork pie*, «pastís de porc» en anglès. I és que en temes de barrets masculins, qui domina el vocabulari és el món anglosaxó.

Papitu Llorens Artigas portava barret, com tothom a la seva època quan era jove, però ell va continuar posant-se'n fins i tot quan ja estava en desús. Li encantava dur-ne, i es va fer seu tot el repertori masculí, al marge de les classes, afegint-hi també la barretina, que en el seu cas era la lila, perquè era la que duïen els grans. I encara se n'inventava quan el seu amic Joan Prats, el barretaire més il·lustre, inquiet i culte de Catalunya, n'hi donava alguns per retallar-ne l'ala i convertir-los en una mena de gorra otomana o casquet que utilitzava a l'hora de bufar els esmalts, per no acabar amb els cabells cristal·litzats en coloraines.

De barret a barret, com en un joc de l'oca o un malabarista, a la manera de Joan Brossa fotografiat per Antoni Bernad, o potser directament com

un mag, o una maga il·lusionista, la Mariette en treu històries de cadascun: coloms i conills sortits d'un copalta, d'un barret tou o d'un canotier, convertits en personatges il·lustres: Francesc Domingo, Pablo Gargallo i la seva filla Pierrette, Paco Durrio, Picasso, Raoul Dufy, Francesc d'Assís Galí, Rafael Solanic, Josep Maria Gol, Feliu Elias, Josep Aragay, Joan Cortès, Luis Buñuel, Salvador Dalí, Albert Marquet, Margueritte i Aimé Maeght, Joan Miró, Josep Amat, Rafael Benet, Olga Sacharoff i el seu home Otho Lloyd, Eudald Serra, Totote i Manolo Hugué, Francesc Català-Roca, els mallorquins Bel i Lluís Castaldo o, entre molts d'altres, ella mateixa amb el seu germà Joanet i la mare, Violette Gardy. I, naturalment, en aquesta esplèndida desfilada no hi podia pas faltar Joan Prats, el barretaire sortint del seu propi artefacte. Els barrets també havien estat una eina important de cortesia masculina. Era amb el gest d'acotar el cap i aixecar la mà fins a l'ala, quasi sense tocar-la, com se saludava abans, quan es trobaven coneguts pel carrer. Ara, amb aquest deliciós llibre a les mans, refem el gest fent facècia, bo i saludant cordials el Papitu i la Mariette.

«Abans de començar»

Mariette Llorens Gardy

Tot va començar en un sopar. El joier Tasso Mattar havia vingut de Mallorca a veure la seva filla Anna-Lina i vaig aprofitar per reunir alguns dels alumnes que havíem fet el curset de joieria a Mallorca amb ell. Va sortir a la conversa que el meu pare, el Papitu, Josep Llorens Artigas, aprofitava qualsevol ocasió per plantificar-se un barret al cap. L'escultor Francesc Polop, que era al sopar, va dir que d'això se'n podria fer un llibre i, a partir d'aquesta idea, vaig començar a buscar fotografies on sortís el meu pare amb un barret o alguna cosa al cap. Les primeres que vaig trobar eren molt antigues. En aquella època, fer una fotografia era un autèntic esdeveniment, i tot i que moltes no són de gaire qualitat, sí que tenen un gran valor documental. A la família teníem dos fotògrafs de gran categoria: Català-Roca i Sabine Weiss, així que no em va costar gaire reunir el material. A més, em va servir per reprendre el contacte amb amics i parents que també podien tenir fotos. Al principi, vaig pensar que podia fer un llibre a partir de les fotos, amb il·lustracions de l'Anna-Lina i un petit comentari per a cadascuna. Aurora Gasull va accedir a ajudar-me per posar en ordre tot aquell recull, i Àlex Susanna em va donar la idea per al títol. Tot escrivint, em vaig anar engrescant i així és com, finalment, les anècdotes que havia sentit explicar al meu pare s'han anat barrejant amb els records de la meva vida, més que no pas amb els barrets.

La primera feina

BARCELONA, 1907

Bombí

Un dijous plujós de Corpus naixia a Barcelona, al carrer de Sant Rafael, Josep Llorens Artigas, fill de Rosa Artigas i Antoni Llorens. Era l'any 1892. Va anar a l'escola de Sant Josep, on coincidí amb els que més tard serien els seus amics Joan Cortès Vidal i Rafael Solanic. El Papitu explicava que, de petit, jugava amb el carboneret el dia que anava vestit de clar, i amb el forner el dia que anava de fosc, i en arribar a casa, naturalment, sempre l'esbroncaven. Tot i haver nascut al Raval, no va veure el mar fins als set o vuit anys. La vida en aquella època tenia poques distraccions: els diumenges, anava a passejar amb els pares a la plaça de Catalunya, ells prenien un cafè, i el Papitu, una gasosa. Per no avorrir-se, recollia els taps de les begudes i els colleccionava.

Va continuar els estudis a l'Escola de Comerç i, en acabar, va entrar a treballar a una pellisseria d'un amic del seu pare, Casa Viuda e Hijos de Filiberto Hilla. El primer dia de feina, es va presentar amb el coll dur i el barret quan encara no havien obert. Es va esperar i, quan van obrir, li van oferir un tamboret alt, on li va costar seure, davant d'una taula. Ningú li va donar feina. Estava allà com a meritori. Al cap d'una estona, va passar el comptable i li va preguntar: «I tu, qui ets?» Més tard, va passar un altre empleat de la casa i li va demanar: «Com et dius?» I ell es va donar a conèixer. Passava l'estona i ell anava mirant el rellotge. Finalment, va entrar l'amic del seu pare. «Què tal la

feina?», li va preguntar. El Papitu li va respondre emocionat: «Molt bé!» Així va anar el seu primer contacte amb el món laboral.

La seva feina consistia a anar al banc a ingressar i cobrar els diners. El banc estava al capdavant de les Rambles i, en sortir-ne, s'aturava a mirar els llibres de vell i a comprar-ne un o altre. Quan ja havia llegit força, va començar amb la literatura francesa: Zola, Daudet, Maupassant, Goncourt... També li interessava la història de l'art. Tres dies per setmana seguia uns cursos gratuïts a la universitat.

Als disset anys, els pares li van donar permís per sortir alguns vespres. Anava al Paral·lel amb els seus amics, a La Pajarera Catalana, que després es va dir El Molino. Els estudiants entraven i llançaven les entrades per la finestra als qui s'esperaven fora. L'empresa se'n va adonar i, a partir d'aleshores, van començar a estripar les entrades.

Més tard, Artigas va anar a classes de dibuix amb Francesc d'Assís Galí i, quan en sortia, li explicava el que havia après al seu amic Francesc Domingo, que llavors no es podia pagar les classes. El va ajudar a independitzar-se i li va trobar feina a casa del seu amic el ceramista Francesc Quer. Feien projectes per anar a París. Ja eren adults!

Llorens Artigas (el segon per la dreta) amb els treballadors de Casa Viuda e Hijos de Filiberto Hilla.

Francesc Domingo

BARCELONA, 1913

Barret tou (fedora)

Domingo va ser un gran amic del Papitu. Sortien junts a dibuixar, d'excursió, el va retratar, va ser el seu padrí de noces... De fet, va ser el seu únic convidat al seu casament amb la Violette, a Ginebra. I a Charenton-le-Pont van compartir taller i economia precària.

El retrat que li va fer Domingo té dues dates: 1913, de quan el va pintar, i 1941, del dia que va venir a dinar al carrer de les Carolines i el va tornar a signar. També va retratar el meu avi, el meu pare, la meva tia amb el seu gos Zorrilla, més tard el meu germà, a mi i, al cap d'uns anys, la meva filla Joana. Així doncs, va retratar quatre generacions!

Durant els primers anys al taller de Charenton-le-Pont, el meu pare va iniciar una correspondència amb els seus familiars de Barcelona. El Papitu els enviava cada setmana cinc postals de vistes antigues de París, dins un sobre, explicant com anaven les coses. De tant en tant, els preguntava si ja havien comprat l'àlbum per guardar les postals. No li deien res; es veu que no ho havien fet. Però sí que li transmetien molts records del Zorrilla i li preguntaven com anava la construcció de la xemeneia del forn, i també li anaven enviant els diners de les feines que havia fet a Barcelona i que encara no havia cobrat.

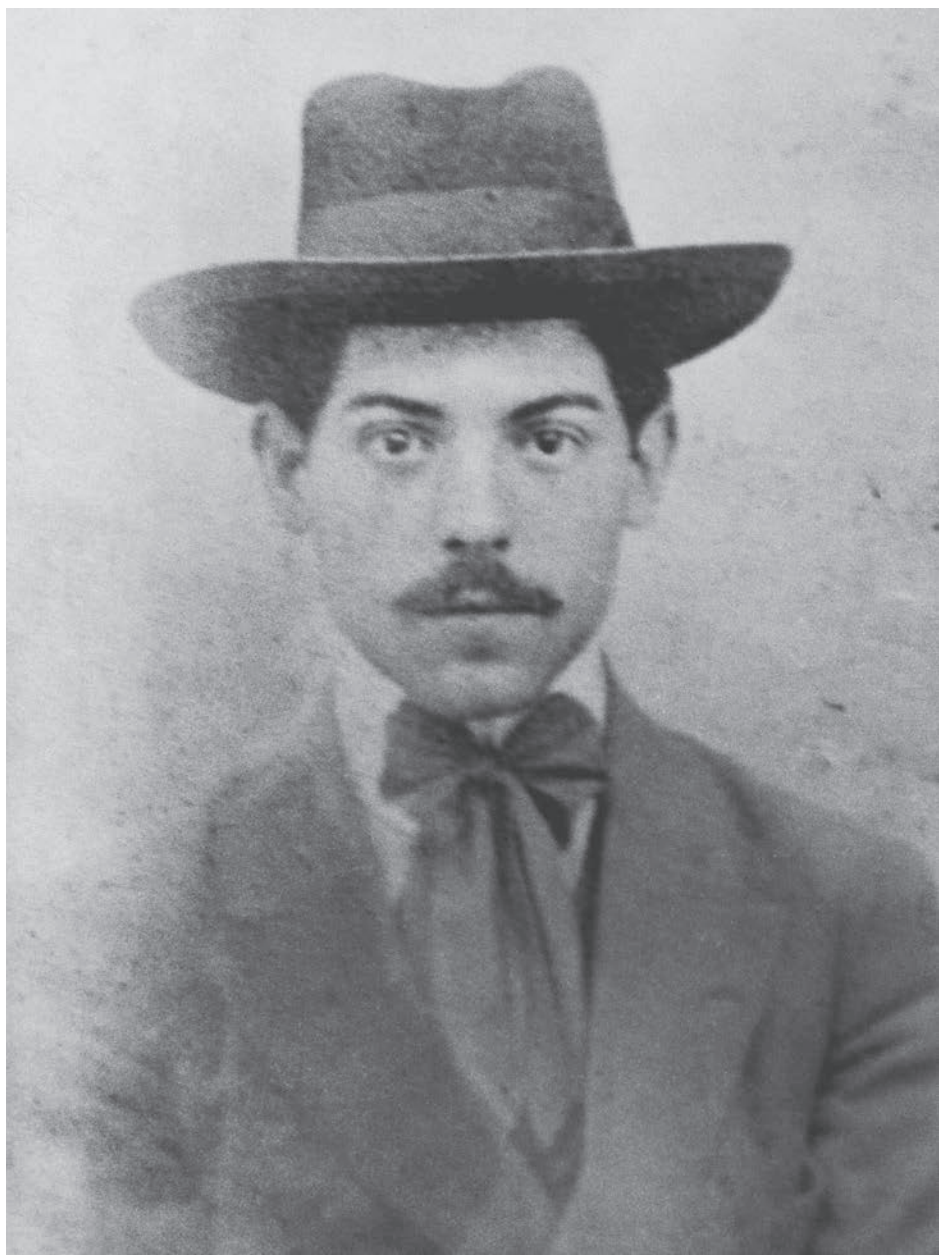
Mentre Domingo pintava i venia alguna cosa, el Papitu feia la xemeneia. Fins que no la va tenir acabada, treballava al taller de seu amic ceramista Paco

Durrio. Amb Domingo van comprar un fogonet per cuinar i no haver d'anar al restaurant, per estalviar. El meu pare, després d'aquella experiència, no va tornar a cuinar mai més. Els van regalar un gat i li van dir Frita. En una de les postals, el Papitu hi deia: «Ara en som tres per menjar.»

Un dia el visità Ramon Xuriguera, crític d'art. Quan va entrar, va cridar el Papitu, que es vestia al pis de dalt i que, en aquell moment estava buscant el botó del coll, que havia anat a parar a sota el llit. El Papitu li va preguntar a qui volia veure, si al Llorens o a l'Artigas. Van seguir la broma al llarg dels anys, tot definint les dues personalitats. En Llorens era treballador, inquiet, sobri i tímid. L'Artigas, en canvi, era tranquil, tot s'ho tirava a l'esquena, era espiritual, xerraire, i ho deixava tot a mitges.

Diu el meu pare a les seves memòries: «Ara, al començar les meves memòries, m'he trobat que la discòrdia entre el Llorens i l'Artigas és un fet i, més d'una vegada, resulten contradictòries. El que es fa amb el cap es desfà amb els peus.» I, en acabar, diu així: «Al rellegir aquestes memòries deixo tota la responsabilitat al Llorens Artigas, ja he fet bastant recordant tot un passat amb què no estic d'acord en moltes coses, però què hi farem si el món és així. Com deien els gerrers d'antany a l'acabar la fornada: "Que Déu hi faci més que nosaltres".»

< Llorens Artigas retratat a l'oli per Francesc Domingo.
Josep Llorens Artigas.

Artigas tria la ceràmica

BARCELONA, 1917

Barret tou (*trilby*)

Artigas no sap encara què és exactament el que més li agrada. Fa crítica d'art, dibuixa i pinta. Li interessa l'ensenyament i segueix uns cursos que imparteix Maria Montessori. La ceràmica també l'atreu.

Va ser quan va visitar l'Exposició d'Art Francès a Barcelona, amb obres de Lenoble, Massoul i Delaherche, quan es va decidir. Artigas exclamava: «Aquests blaus de Massoul!» Començà a interessar-se pels blaus de l'antic Egipte i en va fer un estudi que va presentar, en català, a la Sorbona, l'any 1922.

Un plat que va fer en els seus inicis, quan era estudiant a l'Escola Superior de Bells Oficis, està decorat amb un ram de flors dins un gerro que ja té la forma dels que farà més tard. Aquest plat sempre ha estat al mig de la taula del menjador, amb la fruita, tant al carrer de les Carolines com a Gallifa. El fons ha anat canviant de color, quan una fruita massa madura ha fet suc i l'ha acabat tenyint.

A finals d'any escriu el seu primer article, «La pedagogia del dibuix», un elogi al seu mestre Francesc Galí. Coneix en Joan Salvat-Papasseit i escriu a la seva revista, *Un Enemic del Poble*, un article titulat «El somriure del bolxevisme». La Mancomunitat de Catalunya accepta la proposta de Francesc Galí per contractar-lo com a professor de dibuix a l'Escola Montessori, amb un sou anual de 500 pessetes. També el nomenen bibliotecari del Cercle Artístic de

Sant Lluç i secretari a l'Escola Superior de Bells Oficis. S'apuntava a tot per tal de guanyar prou diners per poder viatjar a París.

Anar a París en aquell moment era el gran desig de tots els artistes. Un cop allà, va conèixer Ernst, Giacometti, Picasso, Buñuel, Prévert, i es retrobà amb Miró. Un vespre, tot passejant, Miró li va dir: «Papitu, jo triomfaré.» El meu pare va callar, no sabia què li havia de respondre. Igual com el dia que Miró li va dir que anava a classe de balls de saló.

Com diu el meu germà Joanet, el Papitu en aquella època era un precursor i no pas un avantguardista. Oficialment, la ceràmica formava part del que llavors en deien «arts menors», «arts aplicades» «bells oficis», «arts decoratives», «arts plàstiques», «arts sumptuàries»... Artigas rebutjava totes aquestes apel·lacions i deia: «La ceràmica ha de ser un art major, un art que parli amb un llenguatge sense paraules, comprensible per a tothom, un llenguatge universal.»

< Plat d'Artigas fet a l'Escola Superior de Bells Oficis.

Llorens Artigas (el sisè per la dreta) al mig d'un grup d'amics.

Pablo Gargallo

BARCELONA, 1919

Barret tou (fedora)

Gargallo va néixer a Maella, un poble de parla catalana del Baix Aragó. Ell i Llorens Artigas es van conèixer a Barcelona i la seva amistat va durar fins a la mort de l'escultor. El meu pare explicava que Gargallo, que no tenia forn, carregava les escultures en un cotxet de criatura per anar-les a coure. «Va bé per creuar el carrer», deia, «Els cotxes s'aturen i els vianants s'aparten». El Papitu explicava que quan Gargallo no tenia prou diners per fondre *El profeta* en bronze, van cobrir el guix amb una barreja feta amb betum i algun altre ingredient, i així l'escultura va poder ser exposada. Mai no va veure *El profeta* en bronze.

Gargallo es va casar amb Magali Tartanson, una noia molt bonica, i van tenir una filla. Quan sortien de nit, el meu pare es cuidava de la nena, la Pierrette, que al cap d'uns anys va ser la meva padrina. El meu oncle, Daniel Roch, cunyat de la meva mare, va ser el meu padrí. Eren com la nit i el dia, però vaig aprendre molt de tots dos. Es tenien molta simpatia i van ser molt bons padrins. De petita, la Pierrette preguntava a les seves amigues de l'escola si, a més de pare i mare, també tenien un Papitu.

Just abans de la Guerra Civil, Gargallo va morir d'una pneumònia, després d'una etapa molt intensa que l'havia deixat esgotat. La Magali es va fer càrrec de l'obra del seu home i ningú ho hauria fet millor. En morir jove i en aquelles circumstàncies, la seva obra hauria pogut quedar completament

oblidada. Més tard, la Pierrette va continuar la feina i ho va fer tan bé o millor que la seva mare.

La Pierrette va estimar molt el meu pare. Quan es feien exposicions d'artistes espanyols a l'estranger i Gargallo hi participava, ella sempre recordava als comissaris que Artigas existia. Gràcies a les seves intervencions, el meu pare va estar representat a molts països que no el coneixien.

El programa de Televisió Espanyola *Esta es su vida* va dedicar un capítol al Papitu l'any 1964. Al programa es repassava la vida d'un personatge i s'hi convidaven alguns dels seus amics. Hi van anar Rafael Solanic i Joan Cortès, entre d'altres. Un dels amics havia de venir de l'estranger i el programa va escollir la Pierrette. El Papitu ho va sospitar perquè el director del programa era aragonès, com Gargallo, però va saber dissimular-ho molt bé. Al final del programa, va sortir la seva nora Mako, vestida amb un quimono, i amb el Kenji, el seu primer net, que llavors era un bebè.

Uns anys més tard, a Saragossa, en un sopar, la Pierrette va comentar el seu desig que el seu pare tingués un museu a Espanya, i Ramón Sainz de Varanda, que llavors era alcalde de la ciutat, li va dir: «Si fa el museu aquí, li ofereixo un palau.» Dit i fet: de seguida es va restaurar el palau d'Argillo per acollir l'obra de Gargallo. Rafael Ordóñez, gran coneixedor de la seva obra, va ser durant anys director del museu i ho va fer molt bé. A Barcelona tenim molta sort, perquè Gargallo està representat als museus, a la plaça de Catalunya, al cinema Bosque, a l'Hospital de Sant Pau, al Palau de la Música, a l'Estadi Olímpic... Ah, i me'n descuidava: a l'Ajuntament de Barcelona hi ha l'*Urà!*

< Les mans d'Artigas tornejant.
Dibuix de Pablo Gargallo.

Darrere: La Magali i Ugarte.
Davant: Artigas, Gargallo i Solanic.

Francesc d'Assís Galí

BARCELONA, 1920

Gorra, barret tou (fedora)

Tota la vida he sentit al meu pare parlar amb gran admiració i estima del mestre Galí. Un dia, mentre Galí donava una classe, va sentir enrenou i va anar a veure què passava. Eren uns alumnes que criticaven el que estava fent Miró. Galí els va dir: «Deixeu-lo, que sap el que es fa.» Més tard, Miró, parlant sobre la seva obra, explicaria: «M'he sentit atret per una força misteriosa, i jo m'hi deixo portar. Això és molt important. És el tot.»

El mestre va encomanar als seus alumnes la seva passió per l'aire lliure i per les excursions a la muntanya. Els caps de setmana, ell i un grup d'alumnes sortien cap al Montseny. Hi anaven pel coll Pregon, pel turó de l'Home o per les Agudes, i sempre acabaven a l'ermita de Sant Marçal. Allí, el Nasi i la seva dona, la Dolors, ja els esperaven. Dit pel meu pare: «Aquells dies no eren de descans, sinó de grans converses, i es pot dir que en aquelles excursions les classes de pintura cedien lloc a les d'humanitats.» El Papitu es cuidava de l'economia i, després de liquidar els comptes amb la Dolors, aquesta discretament li posava una llonganissa a la motxilla, que es repartien durant el viatge de tornada. Eren Domingo, Aragay, Obiols i Màrius Gifreda. Un dia, Màrius Gifreda va confeccionar un còctel i tots es van marejar perquè anaven bevent pel camí. Com que el camí era força llarg i, a més, tenia les seves dificultats, tots van acabar parlant en francès...

Després de la Guerra, quan el Papitu va tornar de Ceret a Barcelona, es van organitzar uns sopars d'homenatge al mestre i Galí es va poder retrobar amb els seus deixebles.

De petits, una vegada, el meu pare ens va portar a Sant Marçal. Era pels volts de Nadal, i recordo la meva mare fent una gran quantitat de creps per al Nasi, la Dolors i tots els altres hostes. El Papitu va demanar quant costaria la pensió completa per persona, i el Nasi va contestar: «Per als clients són 10 pessetes, però per a vosaltres seran 12, perquè menjareu i fareu vida amb nosaltres.»

Una tarda que vam anar a passejar el Papitu, el Joanet i jo, ens vam perdre. Nevava, i el Joanet i jo vam passar una mala estona. No sé si vam estar realment perduts o si el meu pare ens va enganyar perquè l'aventura fos més emocionant. El cas és que es va fer de nit i, finalment, vam veure una llum, la llum de la casa. En arribar-hi, vam ser molt ben rebuts i, a la vora de la xemeneia, vam menjar un bon entrepà de llonganissa i vam beure llet calenta. Quan vam anar a dormir ja no recordàvem la mala estona que havíem passat i potser el meu pare, si era cert que ens havíem perdut, aquella nit també va dormir pla.

< Bodegó a l'oli, pintat per Artigas als setze anys, com a regal per a la seva mare.

Artigas (esquerra) i Francesc d'Assís Galí a la neu. © ARXIU FAMÍLIA SOLANIC

Amb la col·laboració de:

Fundació J.Llorens Artigas

Fundació Joan Miró

 Barcelona

© dels textos

Mariette Llorens Gardy
Josep Casamartina i Parassols

© de les il·lustracions

Anna-Lina Mattar

© d'aquesta edició

Pagès Editors, SL, 2022
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat

Disseny gràfic

Edicions de l'Eixample

Impressió

Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

Primera edició

juny de 2022

DL L 392-2022

ISBN 978-84-1303-381-5

« imprès a **Lleida** »

© de les fotografies

ANC, Fons Joaquim Gomis
Arxiu Família Solanic
Arxiu Sabine Weiss
Arxiu Família Gargallo
Família Roch
Francesc Català-Roca, Fons Fotogràfic
del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
Joan Gardy Artigas
Mariette Llorens
Francesc Polop
Watanuki

S'han fet totes les gestions possibles per
identificar els propietaris dels drets d'autor
de les fotografies. Lamentem qualsevol
confusió o omissió accidental.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreueu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.